

2016-07-01

Plan International Sverige

Utrikesdepartementet

Remissvar

Regeringsskrivelsen "Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet"
UD2016/09273/IU

Plan International Sverige (nedan: Plan) välkomnar att regeringen, genom Policyramverket, vill skapa tydliga riktlinjer för svenskt bistånd. Vi välkomnar vidare att skrivelsen tar sin utgångspunkt i ett rättighetsperspektiv och sätter fokus på relevanta tematiska perspektiv och inriktningar. Vad gäller barnrättsperspektivet har många viktiga framsteg gjorts jämfört med den tidigare Biståndsplattformen, främst det faktum att Policyramverket slår fast att barnrättsperspektivet ska genomsyra alla nivåer och områden inom utvecklingssamarbetet samt att barn ska ses som rättighetsbärare och aktörer. Andra välkomna framsteg är att skrivelsen refererar till Barnkonventionen och barnets bästa samt att barnrättsperspektivet ska respekteras och synliggöras före och under varje insats i utvecklingssamarbetet. Det är också positivt att skrivelsen slår fast att unga ska inkluderas i genomförande och uppföljning av insatserna. Trots dessa förbättringar finns dock alltid utrymme för ytterligare förbättringar. I detta dokument ger vi förslag på hur några aspekter som vi saknar i skrivelsen kan utvecklas.

Förutom detta remissvar har Plan också medverkat i framtagandet av följande remissvar, alltid med barnrättsperspektivet som utgångspunkt:

- Concord Sverige
- Barnrättsgruppen för utvecklingsfrågor
- Svenska Nätverket för Krisreducering (SNRK)

Övergripande kommentarer

Policyramverket som styrdokument

Policyramverket är brett när det kommer till temaområden och perspektiv och det är därmed inte självklart vilka områden som ska ges prioritet. Detta är något som kommer att försvåra för de myndigheter och tjänstemän som har att tolka ramverket samt utarbeta och genomföra strategier, insatser och policydialoger. Vår erfarenhet visar att det är av yttersta vikt att skrivningarna i de

2016-07-01

övergripande styrinstrumenten är tydliga för att prioriteringarna sedan ska få genomslag i genomförandet av politiken.

Vikten av tydliga direktiv är också en av slutsatserna i kartläggningen "Study of Sida's Work with Child Rights" som ligger till grund för Sidas svar till regeringen på frågan om hur barnrättsperspektivet integreras i verksamheten. Rapporten pekar på vikten av tydliga styrdokument som sedan konsekvent appliceras på strateginivå samt vidare ner i implementering och uppföljning. Studien konstaterar att insatser som finansieras av Sida oftast inte inkluderar ett barnrättsperspektiv, att hela 38 procent av strategierna har en väldigt begränsad koppling till barnrättsperspektivet och att det inte finns någon klar korrelation mellan strategi och implementering. Kartläggningen rekommenderar en rad åtgärder för att komma tillrätta med problemen – alltifrån inkludering av rutiner i Sidas projektbedömnings- och projekthanteringssystem – till utbildning av personal och ökade personalresurser. Vidare rekommenderas att de övergripande styrdokumenterna måste vara tydliga när det kommer till en obligatorisk och systematisk applicering av barnrättsperspektivet i alla led.

För att slå fast Policyramverkets status som övergripande styrverktyg för hela Sveriges utvecklingssamarbete föreslår Plan tydliga skrivningar för hur ramverket ska styra underliggande strategier, insatser och policydialoger. Vidare bör det tydliggöras att rättighetsperspektivet, och därmed barnrättsperspektivet, ska vara en självklar och central utgångspunkt för hela Sveriges bistånd.

Specifika kommentarer per kapitel

Nedan följer specifika kommentarer och förslag på tillägg och ändringar uppdelat på kapitel och underrubriker. Kommentarererna följer skrivelsens rubriker och numrering.

4. Utvecklingssamarbetets tematiska inriktning

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

- **Barnrättsperspektivet och barns deltagande i beslut.** Som tidigare nämnts är det glädjande att regeringen slår fast att barnrättsperspektivet ska genomsyra alla nivåer och områden i utvecklingssamarbetet och att barnrättsperspektivet ska lyftas fram i dialogen med samarbetsländerna. Likaså välkomnar vi att skrivelsen klargör barns status som rättighetsbärare och roll som aktörer. Vi tycker dock att det finns anledning att förtydliga skrivningarna så att barns meningsfulla deltagande blir än tydligare och att barnrättsperspektivet tillämpas även på insatser som vid första anblicken inte är direkt barnrelaterade. ***Plan föreslår därför att skrivelsen förtydligar att varje biståndsinsats ska analyseras utefter ett barnrättsperspektiv (inte bara de som uppenbart rör barn) samt att även barn inkluderas i design, planering, genomförande och uppföljning (s. 14).***

2016-07-01

- **Barnrättsperspektivet i relation till humanitärt bistånd.** I avsnittet om det humanitära biståndet nämns inte rättigheter över huvud taget, trots att även Sveriges humanitära insatser bör genomsyras av rättighetsperspektivet och barnrättsperspektivet. Ungefär hälften av de som är i direkt behov av humanitärt stöd för sin överlevnad är barn. Det betyder att det finns över 60 miljoner barn som, till följd av kriser och katastrofer, riskerar växa upp utan tillgång till utbildning och andra grundläggande rättigheter. Det behövs därför särskilda insatser för att garantera barns säkerhet och välmående i humanitära kriser och konflikter. Sverige, som stark förespråkare för barns rättigheter, bör se till att den nya humanitära strategin får ett tydligt mandat att se till barns särskilda behov och rättigheter. ***Plan föreslår därför att regeringen tydliggör rättighetsperspektivet som grund även för det humanitära biståndet för att på så sätt säkerställa att den humanitära strategi som är under framtagande får ett tydligt barnrättssfokus och behandlar barn som en specifik målgrupp. Klargörandet kan göras i samband med skrivningen om barnrättsperspektivet, under "Centrala utgångspunkter" (s. 12).***
- **Barnkonventionen och barnrättsprinciperna.** Genom att ratificera Barnkonventionen har Sverige även åtagit sig att verka för respekt och främjande av barns rättigheter internationellt.¹ Som bekant uppmanar FN:s barnrättskommitté givarländer att utgå från Barnkonventionen som ett ramverk för internationellt utvecklingssamarbete och att genom kunskap, informations- och teknologiöverföring, liksom öronmärka medel, bidra till implementeringen av barns rättigheter i andra länder.² Barnrättskommittén har även i de två senaste granskningarna av Sverige uppmanat regeringen att konsekvent tillämpa ett barnrättsperspektiv i utvecklingssamarbetet samt att använda barnrättskonsekvensanalyser som ett en metod i detta arbete. Vidare accepterade Sverige under senaste UPR-granskningen (2015) en rekommendation om att främja ett holistiskt perspektiv på barns rättigheter i utvecklingssamarbetet.³ Policyramverket relaterar till Barnkonventionen men säger inte explicit att utvecklingssamarbetet ska utgå från konventionen. Skrivelsen ger en utmärkt möjlighet att slutligen slå fast att Barnkonventionen är vägledande i det svenska biståndet, vilket även är motiverat med tanke på att konventionen nu kommer att bli svensk lag. ***Plan föreslår därför att det förtydligas att svenskt utvecklingssamarbete alltid ska utgå från Barnkonventionen samt att de fyra grundläggande barnrättsprinciperna; barnets bästa, förbud mot diskriminering, barns rätt att få komma till tals och barns rätt till liv och utveckling; genomsyrar svenskt utvecklingssamarbete. Slutligen även att rekommendationerna från FN:s Barnrättskommitté ska ligga till grund för svenska strategier och policydialoger (förslagsvis under "Centrala utgångspunkter" s. 12).***

¹ Artikel 4 FN:s barnkonvention

² General Comment No. 5 para. 7

³ "Promote a holistic perspective to the rights of the child in its international development assistance policy in line with articles 4 and 12 of the Convention on the Rights of the Child" (§5.138)

2016-07-01

- **Rätt till identitet.** Ett födelsebevis är mer än bara ett papper – det är rätten till en egen identitet och nyckeln till en lång rad rättigheter som att gå i skolan, få vård eller skydd. Barn som inte folkbokförs tillhör ofta samhällets mest marginaliserade grupper och avsaknaden av en identitet minskar ytterligare deras möjligheter. Barn på flykt från kriser och katastrofer blir sällan registrerade och utan födelsebevis riskerar de att bli både stats- och identitetslösa. Rätten till en identitet fastslås såväl i FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna som i Barnkonventionen och utgör också ett eget delmål i Agenda 2030. Ändå kommer ett av tre barn som föds idag inte att bli folkbokförda. Detta eftersom fler än 100 utvecklingsländer saknar effektiva folkbokföringssystem. Det leder i sin tur också till att länder och lokalsamhällen står utan viktig information för att kunna planera och följa upp utvecklingssatsningar, inklusive uppföljning av Agenda 2030. Rätten till identitet har bäring på samtliga tematiska inriktningar i Policyramverket, utgår från fattiga människors perspektiv på utveckling, samt är nödvändig för att uppnå målet för det svenska utvecklingssamarbetet. Sverige, med världens äldsta folkbokföringssystem, har goda förutsättningar att bidra och bör därför ge ökade anslag och tekniskt stöd till födelseregistrering. ***Plan föreslår därför att rätten till identitet läggs till som en strategiskt viktig rättighet under "Centrala utgångspunkter" s. 12".***

Global jämställdhet

Plan välkomnar att ramverket i stort har ett barnrättsperspektiv i utgångspunkter och analys i kapitlet "Global jämställdhet" samtidigt som vi ser ett behov av att på ett tydligare sätt lyfta fram och analysera kopplingen till flickors specifika rättigheter samt utmaningar som barnäktenskap, könsstympning och andra skadliga sedvänjor.

- **Uppmärksamma barnäktenskap, könsstympning och andra skadliga sedvänjor.** Utifrån ett barnrätts- och jämställdhetsperspektiv saknas en analys av, och åtaganden kring, barnäktenskap och andra skadliga sedvänjor. Barnäktenskap är en grov kränkning av flickors rättigheter och ett stort hinder för att uppnå en jämställd värld. Att utrota barnäktenskap, könsstympning och andra skadliga sedvänjor är ett av delmålen i Agenda 2030. Vi välkomnar därför att Policyramverket nämner barnäktenskap och andra skadliga sedvänjor i avsnittet om konflikt- och postkonfliktsituationer (s. 23), men vi menar att sedvänjorna måste ses i ett mycket bredare sammanhang och bemötas som det enorma utvecklings- och jämställdhetshinder det faktiskt är. En tredjedel av alla flickor i utvecklingsländer är i ett äktenskap innan de fyllt arton. I de värst drabbade länderna är andelen så hög som tre fjärdedelar. Detta innebär oftast ett abrupt slut på flickans skolgång och hennes möjligheter till framtida (och samtida) egenförsörjning. Det sätter också stopp för alla former av egenmakt – inklusive makt över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion. Barnäktenskap leder ofta till ett alltför tidigt barnafödande, vilket i sig leder till ökad risk för

2016-07-01

förlossningsskador och dödsfall. Årligen dör uppskattningsvis 70 000 flickor under 18 – de flesta av dem i barnäktenskap – av graviditetsrelaterade komplikationer.

Barnäktenskap påverkar inte bara individen utan inverkar också på hela samhällets utveckling. Att flickor förblir outbildade och inte har möjlighet att utvecklas får konsekvenser på alla samhällsnivåer, inte minst den ekonomiska. Sammantaget menar vi att en feministisk utvecklingspolitik bättre måste uppmärksamma och identifiera åtgärder för att stoppa barnäktenskap. Sverige kan bli en ledande röst för att minimiåldern för giftermål ska höjas till 18 år för såväl flickor som pojkar. ***Plan föreslår därför att ovanstående analys och åtgärder när det gäller barnäktenskap, könsstympling och andra skadliga sedvänjor, lyfts fram i analysen samt läggs till i "Centrala utgångspunkter" (s. 32).***

Miljö- och klimatomfattigt hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser

- **Barns och ungdomars roll.** Plan välkomnar att påverkan på kvinnors liv och kvinnors roll i miljö- och klimatomfattigt hållbar utveckling samt hållbart nyttjande av naturresurser, lyfts fram. Däremot saknar vi barns och ungdomars roll, såväl under "Centrala utgångspunkter" som i den mer utvecklande texten. Ungdomars roll för effektiv klimatomfattad planering och förvaltning nämns specifikt i Agenda 2030, delmål 13.b. ***Plan rekommenderar därför regeringen att lyfta fram barns och ungdomars roll och meningsfulla deltagande för att uppnå miljö- och klimatomfattigt hållbar utveckling samt hållbart nyttjande av naturresurser under "Centrala utgångspunkter" (s. 18).***

Fredliga och inkluderande samhällen

- **Flickor som aktörer i fredsprocesser.** Vi välkomnar att skrivelsen lyfter vikten av flickors och unga kvinnors behov av skydd i väpnade konflikter och rätt till deltagande och inflytande i fredsprocesser. Samtidigt noterar vi att den utvecklande texten (s. 23) bara talar om kvinnor som deltagare och medlare i fredsprocesser – flickor och unga kvinnor nämns inte. Flickors och unga kvinnors deltagande i fredsprocesser och implementering av fredsavtal är vitalt för att bygga fredliga och inkluderande samhällen. ***Plan vill därför lyfta vikten av att understryka unga kvinnors roll som deltagare och medlare i fredsprocesser. Vidare uppmanar vi till en bredare tolkning av UNSCR 1325 i vilken även flickor – om än inte som medlare – har en roll att spela som deltagare i fredsprocesser, framförallt på lokalplanet ("Centrala utgångspunkter" s. 21).***
- **Våld mot barn.** Frihet från våld är en grundläggande förutsättning för utveckling och nämns kort i avsnittet "Mänskliga rättigheter, demokrati och rättstatens principer" (s. 14) samt under "Fredliga och inkluderande samhällen" (s. 21, 23). Med tanke på problemets omfattning samt vilken påverkan det har på barns utveckling tycker vi dock att det bör lyftas

2016-07-01

tydligare. Var femte minut dör ett barn till följd av våld. Uppskattningsvis 120 miljoner flickor och 73 miljoner pojkar har också utsatts för sexuellt våld någon gång i livet och nästan en miljard barn utsätts regelbundet för fysisk bestraffning. Det får ofta allvarliga konsekvenser för deras fysiska och psykiska hälsa under resten av livet. I många länder är våld mot barn – i hemmet, skolan och samhället i stort – socialt accepterat. Detta utgör inte bara en allvarlig kränkning mot barns rättigheter, utan undergräver kontinuerligt möjligheterna till en våldsfri framtid. Forskning visar att könsbaserat våld grundas i maktrelationer och könsroller inlärd i tidig ålder. Att främja icke-våld i relation till barn genom att stärka stater och medborgares förmåga att skydda barn från våld är därför en viktig förebyggande åtgärd. För att barn ska kunna växa upp i trygga samhällen behövs offentliga institutioner som har kapacitet och resurser att tillvarata deras intressen. Socialtjänst, hälsovård, skola och rättsvårdande myndigheter måste arbeta tillsammans för att säkerställa att inget barn drabbas av våld. Vi välkomnar att Sverige nu blir en så kallad "pathfinder" inom *the Global Partnership to End Violence against Children*. Det är viktigt att regeringen genom partnerskapet och andra plattformar arbetar för att göra barns skydd mot våld till en avgörande utvecklingsfråga samt själva bidrar till, och skapar tryck på andra länder att garantera barntrygga samhällen. Sverige bör även verka för att riktlinjer för skydd av barn finns och efterlevs i internationella insatser, exempelvis för FN:s fredsbevarande styrkor, samt för att stoppa rekryteringen av barnsoldater och säkerställandet av en rättighetsbaserad återintegrering. Med tanke på problemets allvar och omfattning, samt Sveriges roll som "pathfinder", anser vi att våld mot barn har ett alldeles för begränsat utrymme i skrivelsen. ***Plan föreslår därför att skrivelsen under avsnittet "Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer" och dess "Centrala utgångspunkter" (s. 12), slår fast att "Svenskt utvecklingssamarbete främjar barns rätt till trygghet och frihet från våld och staters förmåga att systematiskt förebygga och agera till skydd för barn som utsätts för våld" samt att avsnittet "Fredliga och inkluderande samhällen" och dess "Centrala utgångspunkter" (s. 21), relaterar till byggande av system för skydd av barn samt vikten av förebyggande arbete såväl i fred som i konflikt.***

Inkluderande ekonomisk utveckling

För att nå en inkluderande ekonomisk utveckling är det centralt att främja ungdomars möjligheter till säkra och trygga arbetstillfällen. Vidare är det viktigt att ta ett livscykelperspektiv på inkluderande ekonomisk utveckling där sociala trygghetssystem inte bara kopplas till de som deltar i arbetslivet utan även de som av olika anledningar inte är i avlönat arbete, samt till att ge barn en bra start i livet. Slutligen vill vi lyfta vikten av att avskaffandet av barnarbete ska ses som en central rättighetsfråga som bör tas upp under "Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer".

- **Flickors ekonomiska egenmakt och arbetstillfällen för ungdomar.** Plan ser positivt på att avsnittet tar upp lika möjligheter för kvinnor och män, kvinnors ekonomiska egenmakt samt motverkandet av sexuellt våld på och omkring arbetsplatser under "Centrala

2016-07-01

utgångspunkter". Samtidigt är det viktigt att inkludera även flickor och unga kvinnor i dessa skrivningar. Utöver detta vill vi uppmana till att lyfta ungdomars möjligheter till säkra och trygga arbetstillfällen som centralt för en inkluderande ekonomisk utveckling. I många samarbetsländer är arbetslösheten hög, särskilt bland ungdomar. Det behövs därför särskilda satsningar för att göra ungdomar attraktiva på arbetsmarknaden samt för att skapa arbetstillfällen för ungdomar. ***Plan rekommenderar därför regeringen att inkludera flickor och unga kvinnor i skrivningarna om lika möjligheter för kvinnor och män, kvinnors ekonomiska egenmakt och motverkande av sexuellt våld på och omkring arbetsplatser. Vidare vill vi att skrivelsen lyfter frågan om arbetstillfällen för ungdomar som en central utvecklingsfråga ("Centrala utgångspunkter" s. 24).***

- **Barnarbete – en rättighetsfråga.** Kontextanalysen tar upp barnarbete som ett fortsatt problem då 158 miljoner barn fortfarande är i arbete, vilket bland annat får konsekvenser för barns rätt till skydd, hälsa och utbildning (s. 7). Eftersom avskaffandet av barnarbete är centralt i förverkligandet av barns rättigheter samt inverkar på barns möjligheter att få andra rättigheter tillgodosedda, bör frågan emellertid inte bara lyftas under avsnittet "Inkluderande ekonomisk utveckling", utan på ett tydligt sätt profileras som en *rättighetsfråga* och då företrädesvis under avsnittet om "Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer". ***Plan rekommenderar därför en skrivning om avskaffande av barnarbete i avsnittet "Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer" och dess "Centrala utgångspunkter" (s. 12).***
- **Livscykelperspektivet.** Vi välkomnar att sociala trygghetssystem är inkluderat som ett nödvändigt verktyg för ökad jämställdhet samt att social trygghet finns med under flera av de tematiska ingångarna i kapitel 4. Vi ser det dock som problematiskt att det tematiska området "Inkluderande ekonomisk utveckling" har "Produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och hållbart företagande" som enda underrubrik. Detta gör att *livscykelperspektivet* inte tas upp och skrivningarna utesluter därmed människor som inte kan eller ska behöva arbeta (barn, äldre, nyblivna föräldrar, kroniskt sjuka och människor med vissa funktionshinder). Denna problematik blir också tydlig i stycket om sociala trygghetssystem (s. 26), där trygghetssystemen endast kopplas till möjligheten att delta i arbetslivet. Kopplingen är i sig inte felaktig, men den behöver kompletteras med ett livscykel- och rättighetsperspektiv där alla människors rätt till social trygghet, *under alla faser av livet*, tydliggörs. ***Plan föreslår därför en skrivning som utgår från ett livscykel- och rättighetsperspektiv och relaterar till alla människors rätt till social trygghet under alla faser av livet (s. 26).***
- **Rätt till en bra start i livet.** Plan arbetar för att alla barn ska ges möjligheten att utveckla sin fulla potential i samhällen som respekterar deras rättigheter. Tidiga investeringar – även innan skolåldern – är därför grundläggande för hållbar utveckling och

2016-07-01

fattigdomsminskning och en grundläggande komponent i Plans program. Eftersom det finns en stark koppling mellan fattigdom och möjligheterna för barn att utvecklas, fokuserar vi särskilt på marginaliserade grupper och barn som lever i fattigdom. Detta är särskilt viktigt då aktuell forskning visar att minst 80 procent av hjärnans utveckling sker före tre års ålder och att det är svårt att ta igen utebliven utveckling senare i livet. Investeringar i de yngsta barnens utveckling är därför samhällsekonomiskt lönsamt och kan förebygga hälsoproblem och inlärningssvårigheter samtidigt som de hjälper barn att utveckla sin fulla potential och med tiden bidra till samhällets utveckling och välfärd. ***Plan föreslår därför att skrivelsen betonar vikten av att satsa på investeringar i de yngre barnen med fokus på nutrition, hälso- och sjukvård, tidig stimulans och utveckling, förskola, samt stöd till vårdnadshavare och ansvariga myndigheter, under stycket om sociala trygghetssystem (s. 26).***

Jämlik hälsa

- **Uppmärksamma flickors sexuella och reproduktiva rättigheter.** Vi välkomnar att ungdomars SRHR lyfts fram men önskar att de SRHR-kränkningar som särskilt drabbar flickor (inte minst under 15) också uppmärksammas (s. 32-33). Denna grupp är ofta helt utestängd från SRH-service och information och har därför ingen tillgång till preventivmedel. De är samtidigt en grupp som drabbas av sexuellt våld, tidiga graviditeter, könsstympning och barnäktenskap, vilket har ödesdiga konsekvenser för flickornas liv och framtid. Omkring 2 miljoner flickor under 15 år föder barn varje år. Men trots att problemet är globalt är barnmammorna osynliga i statistiken och i fråga om insatser. Vår erfarenhet är att man inte kommer åt dessa kränkningar genom insatser riktade mot ungdomars eller kvinnors behov utan att det behövs riktade insatser, speciellt anpassade för unga flickor. ***Plan önskar därför följande formulering såväl under "Centrala utgångspunkter" (s. 32) som under "Regeringens bedömning motiveras av följande förhållanden" (s. 33): "Sverige ska fortsätta att försvara alla människors rätt till SRHR. Ungdomars och flickors behov och utgångspunkt ska lyftas fram, liksom respekt för hbtq-personers rättigheter."***

Utbildning och forskning

Plan ser positivt på att utbildning i konflikt, postkonflikt och humanitära kriser särskilt ska uppmärksammas (s. 35, 36) och ser fram emot ökad finansiering av denna underfinansierade sektor. Samtidigt ser vi ett behov av att förtydliga att utbildning är en *rättighet* samt vikten av att främja *kostnadsfri* utbildning.

- **Utbildning som rättighet.** Trots de framsteg som gjorts med millenniemålen finns betydande brister – särskilt för flickor – när det gäller tillgång till utbildning. 57 miljoner barn i grundskoleåldern går inte i skolan och betydligt fler saknar tillgång till tidigt lärande och förskola. Rätten till utbildning är grundläggande och möjliggör åtnjutandet av andra rättigheter. Investering i barns utbildning leder till minskad fattigdom, högre framtida

2016-07-01

inkomster och bättre levnadsvillkor. Därför är det viktigt att utgå från ett rättighetsperspektiv när det gäller utbildning. ***Plan föreslår därför att skrivelsen under "Centrala utgångspunkter" (s. 35) slår fast att utbildning är en rättighet.***

- **Kostnadsfri utbildning.** Olika former av kostnader – alltifrån studieavgifter till material och inofficiella avgifter – hindrar den effektiva tillgången till utbildning för barn världen över. Det är därför viktigt att regeringen slår fast att det svenska utvecklingssamarbetet inte bara arbetar för en likvärdig och inkluderande utbildning av hög kvalitet utan att den även ska vara *kostnadsfri*. Detta är en förutsättning för att den också ska kunna bli fullt ut inkluderande. ***Plan föreslår därför att skrivelsen under "Centrala utgångspunkter" (s. 35) slår fast att svenskt utvecklingssamarbete ska främja kostnadsfri utbildning.***

5. Humanitärt bistånd

Det är positivt att de humanitära behoven och de bakomliggande orsakerna lyfts fram på ett tydligt sätt där katastrofriskreducering och konfliktförebyggande arbete är två nycklar för att reducera riskerna för kriser, katastrofer och konflikter. Vidare välkomnar vi att skydd och utbildning lyfts fram som två viktiga sektorer inom det humanitära biståndet – det är viktigt att dessa kraftigt underfinansierade sektorer får ökade anslag. Tyvärr dras kapitlet med ett centralt problem som påverkar dess ansats och synen på humanitärt bistånd – avsaknaden av ett rättighetsperspektiv och som en naturlig del av detta, ett barnrättsperspektiv. Detta har redan påpekats i kommentarerna till avsnittet "Mänskliga rättigheter, demokrati och rättstatens principer". Nedan utvecklar vi ytterligare några rekommendationer i relation till barnrättsperspektivet och civilsamhällets roll i det humanitära biståndet.

- **Barn som specifik målgrupp.** Enligt FN är fler än 125 miljoner människor runt om i världen i direkt behov av humanitärt stöd för sin överlevnad – ungefär hälften av dessa är barn. Det betyder att det finns över 60 miljoner barn som, till följd av kriser och katastrofer, riskerar växa upp utan tillgång till utbildning och andra grundläggande rättigheter. Det behövs särskilda insatser för att garantera barns säkerhet och välmående i humanitära kriser och konflikter. Sverige, som stark förespråkare för barns rättigheter, bör se till att den nya humanitära inriktningen får ett tydligt mandat att se till barns särskilda behov och rättigheter. ***Plan rekommenderar därför att skrivelsen tydliggör barn som en specifik målgrupp för det humanitära biståndet och att säkerställandet av barns behov och rättigheter kräver ett barnanpassat humanitärt bistånd ("Centrala utgångspunkter" s. 37).***
- **Barn som aktörer.** Barn och ungdomar är förändringsaktörer vars potential ska tas tillvara inte bara i utvecklingssamarbetet utan även inom det humanitära biståndet. Barns och ungdomars aktiva deltagande bör prioriteras av samtliga aktörer för att möta de ökade utmaningarna relaterade till konflikter och naturkatastrofer. Investeringar i katastrofriskreducering i skolor, i linje med Sendai Framework for DRR, bör prioriteras då det

2016-07-01

räddar liv och resurser samt säkrar barns rättigheter till en fortsatt trygg skolgång. **Plan rekommenderar därför att barns och ungdomars aktiva deltagande i DRR och vikten av katastrofriskreducering i skolor tydliggörs i skrivelsen.**

- **Civilsamhällets roll.** Kapitlet om det humanitära biståndet är mycket centrerat runt FN-systemet, trots att det främst är lokala och internationella civilsamhällsorganisationer som implementerar det humanitära biståndet. Civilsamhällets centrala roll för det humanitära arbetet bör därför betonas på samma sätt som det betonas för utvecklingssamarbetet. **Plan föreslår därför att civila samhällets centrala roll i det humanitära biståndet lyfts fram och fastslås, samt att ett civilsamhällsperspektiv genomsyrar kapitlet.**
- **Kärnstöd, rapportering, effektivitet och ansvarsutkrävande.** Plan välkomnar att regeringen ämnar verka för ökat kärnstöd, förenklade rapporteringskrav, ökad effektivitet och ökat ansvarsutkrävande för lokalbefolkning inom det humanitära biståndet. Vi hoppas att den hållningen även inkluderar civilsamhället och inte endast FN-systemet. **Plan föreslår därför ett förtydligande där det framgår att regeringen avser att verka för förenklade ramverk för det humanitära biståndet även för civilsamhällsorganisationer (s. 39).**

6. Centrala principer och utgångspunkter i svenskt utvecklingssamarbete

Samverkan och synergier inom utvecklingssamarbetet

Policyramverket lyfter tydligt fram vikten av DRR och dess integrering i utvecklingssamarbetet, vilket är mycket positivt. Vi ser fram emot att se hur detta operationaliseras genom finansieringsmekanismer och hur det länkas samman gentemot åtaganden inom Agenda 2030 samt Sendai. Vidare välkomnar vi formuleringarna gällande vikten av att civilsamhällsaktörer och lokala aktörer får möjlighet att utveckla sin kapacitet inom katastrofriskreducering för stärkt motståndskraft mot humanitära kriser och katastrofer.

- **Länk mellan humanitärt bistånd och utvecklingssamarbete i praktiken.** Plan ser positivt på att Policyramverket tydliggör att länkarna mellan det humanitära biståndet och utvecklingssamarbetet ska stärkas (s. 43). Samtidigt skulle det vara önskvärt att ramverket i grova drag gav en beskrivning av hur regeringen ser att länkarna ska stärkas i praktiken – vilka är de centrala mekanismerna och processerna? Linking Relief, Rehabilitation and Development (LRRD) har länge varit ett känt begrepp, men för att nå resultat som innebär effektiva länkar mellan humanitärt bistånd och utvecklingssamarbete, krävs tydliga riktlinjer för operationalisering. **Plan rekommenderar därför att skrivelsen betonar vikten av hur länkarna mellan det humanitära biståndet och utvecklingssamarbetet ska stärkas, exempelvis genom att upprätta ett specifikt finansieringsfönster för dessa insatser, samt**

2016-07-01

ge tydliga direktiv för hur utvecklingsaktörer ska agera i humanitära situationer, som sedan tas vidare i den kommande humanitära strategin.

Principer för ett effektivt utvecklingssamarbete

- **Möjliggöra stöd och samarbete med barn- och ungdomsledda organisationer.**

Organisationer och nätverk som leds av barn- och ungdomar är viktiga partners i arbetet för barns och ungas rättigheter. Tyvärr kan dessa organisationer inte alltid leva upp till gällande rapporteringskrav eller krav på internkontroll på grund av bristande strukturer, finansiella system eller att företrädarna inte är myndiga. Eftersom de utgör en central del av civilsamhället är det viktigt att finna möjligheter att stödja dem utefter deras strukturer och administrativa möjligheter och utan att riskera att förändra organisationernas inneboende dynamik. ***Plan föreslår därför att vikten av barn- och ungdomsledda organisationer och nätverk lyfts fram under "Samverkan mellan aktörer" (s. 45) samt att utmaningen att finansiera dessa organisationer även tas upp under "Medvetenhet om risker" (s. 47).***

Vi hoppas att våra kommentarer kommer till användning för att ytterligare vässa och förtydliga Policyramverket som styrdokument för Sveriges utvecklingssamarbete och humanitära bistånd.

Vänligen,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Pia Stavås-Meier".

*Pia Stavås-Meier
Programchef & Biträdande Generalsekreterare
Plan International Sverige*